

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

תוכן

- א. הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום.....1
- ב. הנפטר מן החי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום.....2
- ג. כל היוצא מבית הכנסת לבית המדרש ומבית המדרש לבית הכנסת זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר ילכו מחיל אל חיל.....3
- ד. הדרן עלך ואלו מגלחין.....4

דף כט.

א. הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום

נוהגים שהמלוים את המת כשפוסקים מללותו, ממתנינים עד שהמלוים נעלמים מן העין¹, ואומרים – "לך בשלום ותנוח בשלום ותעמוד לגורלך לקן הימין"². ולנקבה אומרים – "לכי בשלום ותנוחי בשלום ותעמדי לגורלך לקן הימין".

וכל הנפטר מן המת אל יאמר לו "לך לשלום"³, אלא "לך בשלום"⁴. שהכונה היא "שבדרך הליכתך לקבר יהיה לך שלום באין מעכב עד שיבא אל אבותיו בקבר" ואדרבא חיוב על כל אדם לומר⁵ כשנפטר מן המת מה דאיתא בגמרא להדיא "לך בשלום, ותנוח ותעמוד לגורלך"⁶.

¹ שד"ח אבילות קצ, גשה"ח פ"ד – יח.

² כמאמר הכתוב דניאל יב פסוק יג ואתה לך לקן ותנוח ותעמוד לגורלך לקן הימין.

³ "ואמר רבי אבין הלוי הנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר "ואתה תבוא אל אבותיך בשלום" (ברכות סד.) מ"ב סי' ק"י ס"ק י"ז

⁴ ומעם הדבר עיין בפ"י הכותב בעין יעקב (סוף ברכות) כתב, דלשלו' משמע שאינו שלם עדיין והשלום למולו, ונפטר שא"א שיוסיף עוד שלימות, אומרים לו לך בשלום, כלומר יה"ר שידינוך בעוה"ב, כאלו כבר השגת שלימות הראוי, עיי"ש ועיין ח"א למהרש"א (שם) דפ"י בדרך אחר, דלך לשלום משמע דיהיה לך שלום במקום שתהיה שם, וזה נצרך אל החי שנצרך שיהיה שלום שיצלה במעשיו בכ"מ אשר מגמתו וחפצו לילך שם, וזה לא שייך במת שאין שם בקבר חפץ ורצון, אלא יאמר לך בשלום דהיינו שהליכתו לקבר יהיה בשלום, עד שיבוא אל אבותיו בשלום, ולחי אי"ל כך דיהיה משמע דרק הליכתו יהיה בשלום ולא מקום חפצו, ועיין שו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' ו' ד"ה ויש להוסיף ג"מ בין הטעמים.

⁵ חכמת אדם הנהגת חברה קדישא ואבל אות י"ד ועיין בכלבו סי' קי"ד ד"ה ומבטלין ומובא בב"י יו"ד סי' שע"ו ג' ד"ה והרמב"ן דנופלין על קברו ומנשקין העפר והקבר דרך כבוד המת, ועיי"ש מנהגים שונים שנוהגים בזמן שנפטרין מן המת, ונהרא נהרא ופשטיה.

⁶ עיין פרקי דר"א ל"ג [וצ"ע דשם איתא לך לשלום ואפ' כיוון דאיירי בעודנו חי להכי איתא לשלום] ויש מוסיפין "לקן הימין" ופי' כמ"ש"כ בפסיקתא רבתי פ"ר ל"א "כשתתעורר קיצה של ימין" וכו' "כשתגאול אותנו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

לשלוש⁷ משמע שילך לשלימות הבא, וימצא שלום במקום אליו הוא הולך. אבל בשלום בשלימות הנקנה עד כה, אבל אינו אומר שימצא שלום בהבא, וזה שייך במת שנעשה הפשי מן התורה והמצוות ואינו קונה עוד שלימות.

היה יושב בביתו והלוייה עוברת ברחוב, ואין לו אפשרות לרדת לרחוב, או שחושש שעד שירד ההלוייה כבר תעבור, יעמוד בחלון הנוטה לרחוב ויאמר, לך לשלום ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין⁸.

ב. הנפטר מן החי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום

המברכים להולך בדרך, לא יאמרו לו "לך בשלום" אלא⁹ "לך לשלום", שהרי דוד אמר לאבשלום לך בשלום הלך ונתלה, ויתרו שאמר למשה לך לשלום עלה והצליח.

ונכון שגם הנפטר מחבירו בשאר שפות¹⁰, ידקדק להשתמש בתיבה שהיא תרגום של לשלום, ולא בשלום.

משיעבוד מלכיות ותושיע את ימינך וכו' הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו" (תהלים צ"ח א') הוא יהיה בסוף הימים וכמשי"כ רש"י דניאל פי"ב פס' י"ג ונו"ן במקום מ"ם
"וכשנפרד מהקבר יניח ידו על המצבה ויאמר: ונחך ה' תמיד וכו'. (מעבר יבוק שפתי רננות פמ"ג). וישים יד שמאלו דוקא ולא יד ימינו. (מהר"א אזולאי בברכ"י א"ח סי' רכד סק"ז) ויש מוסיפים פסוקים, ומסיימים: ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין. ומנשקים המצבה דרך כבוד לנפטר". (שו"ת יביע אומר ח"ד' יו"ד סימן לה)

⁷ מהר"ל נתיבות עולם נתיב השלום פרק א. ונראין הדברים כפשוטן כי כל ימי האדם על האדמה צריך לו אל השלום דהיינו שיצלה במעשיו בכ"מ אשר מגמתו וחפצו לילך שם אבל אחרי המות בקבר אין שם מעשה שיצלה בו אלא לחברו בחיים שהולך למקום חפצו יאמר לו לך לשלום שהרצון בו שתצלה הפצץ כפי רצונך במקום אשר תלך ויהיה פי' לשלום שתמצא באותו מקום שתלך לשם שלום אבל לא יאמר לו לך בשלום שמשמעו שבהליכותו תהיה לך שלום עמך ולא במקום אשר הפצץ לילך שם אבל הנפטר מן המת לא יאמר לך לשלום שיצלה חפצו במקומו כי אין שם בקבר חפץ ורצון אלא יאמר לך בשלום דהיינו שבדרך הליכתך לקבר יהיה לך שלום באין מעכב עד שיבא אל אבותיו בקבר ודברי הר"ן בזה מטין לדברינו מהרש"א חידושי אנגדות ברכות דף סד.

⁸ בן כתב מהר"א פלאג'י בספר אברהם אוכור (מערכת א' אות מא) שילך בביתו ד' אמות, ויאמר וכו', זה שמעתי משמיה דהרב בתי כנסיות, ושכן הוא עצמו היה נוהג. ע"כ. וכן כתב אחיו מהר"י פלאג'י ביפה ללב חלק ז' (יורה דעה סימן שסא סק"א).

⁹ מג"א קי ט ומ"ב שם יז

¹⁰ ס' אהלך באמתך פ"ח אות י"ג עיין שם ראיותיו לזה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

מי שאיחלו לו 'לך בשלום' קודם יציאתו לדרך אל יקפיד כלל¹¹, ותהיה הליכתו לחיים ולשלום.

ג. כל היוצא מבית הכנסת לבית המדרש ומבית המדרש לבית הכנסת זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר ילכו מחיל אל חיל (תהלים פד פסוק ח) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציזין. ובמקומות שמתפללים בבתי מדרשות¹³, אחר התפלה ילך להתחבר עם האנשים העוסקים בתורה, ויקבע עת ללמוד. ולא ילך קודם לעסקיו משום שחוששים אנו שמא ימשך ויתבטל קביעותו¹⁴. וכשמכניסין אדם לדין שואלין אותו – קבעת עתים לתורה.

אחר שיצא מביהכ"נ, ילך לבית המדרש¹², ויקבע עת ללמוד. ועל זה אמרו חכמינו שהיוצא מביהכ"נ ונכנס לביהמ"ד ועוסק בתורה זוכה ומקבל פני השכינה שנאמר (תהלים פד פסוק ח) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציזין. ובמקומות שמתפללים בבתי מדרשות¹³, אחר התפלה ילך להתחבר עם האנשים העוסקים בתורה, ויקבע עת ללמוד. ולא ילך קודם לעסקיו משום שחוששים אנו שמא ימשך ויתבטל קביעותו¹⁴. וכשמכניסין אדם לדין שואלין אותו – קבעת עתים לתורה.

וצריך¹⁵ שאותו עת יהיה קבוע, שלא יעבירו אף אם הוא סבור להרויח הרבה. ואיש כזה הוא מבעלי אמנה שמאמין ובוטח בה, שלא יחסר לו מזונותיו עי"ז.

חייב אדם ללמוד בכל יום תורה שבכתב שהוא תנ"ך, ומשנה, שהיא ההלכה הפסוקה, וגמרא ופוסקים. ובעלי בתים שאינם לומדים רק ג' או ד' שעות ביום לא ילמדו בגמרא לחוד, שבזה אינו יוצא אלא צריך שילמוד דוקא גם ספרי פוסקים כל אחד כפי השנתו¹⁶.

ואף¹⁷ מי שאינו יודע ללמוד ואין לו שיעור תורה וכדומה, ילך לבית המדרש ושכר הליכה בידו, שהעכבה בביהמ"ד מצוה היא. או יקבע לו מקום וילמוד מעט במה שיוודע, ויחשוב בעניו ויכנס

¹¹ וכתב נמוקי יוסף (יה: ד"ה הנפטר) כי יש בני אדם שמנחשין ומשימין דבר בלבם וכנגדם דברו חכמים אבל למי שאינו מקפיד אין הדבר מוזק כלום עכ"ל, הו"ד בדרכי משה יו"ד סי' ת"ג ובליקוטי מהרי"ח סדר תפילת הדרך.

¹² שו"ע ונו"כ או"ח קנה א

¹³ שבזמנם היה הביהכ"נ מיוחד לתפלה וביהמ"ד מיוחד לתורה לחוד והיה דרכם להתפלל בביהכ"נ ואף בזמנינו שמתפללים בבתי מדרשות מ"מ שייך ג"כ דבר זה דאחר התפלה ילך להתחבר עם האנשים העוסקים בתורה במשניות וכדומה. מ"ב שם א

¹⁴ מ"ב שם ב

¹⁵ שו"ע שם

¹⁶ מ"ב שם ג

¹⁷ שו"ע שם ומ"ב ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

בלבו יראת שמים. וכש"כ אם יוכל להבין מה שלומדים שיעור בהלכה או באגדה יקבע עצמו לשמוע, וזהו לימוד התורה וכמו שאחז"ל (דברים רבה פרשת כי תבא) אמר ר' יהושע אמר רב נחמן כל מי שבא לביהכ"נ ושומע דברי תורה, זוכה לישיב בין החכמים לעתיד לבא, שנאמר און שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלון.

והכונה בקביעת עתים לתורה הוא, שצריך האדם ליחד עת קבוע בכל יום שלא יעבירונו בשום פעם. ואם אירע לו אונס שלא היה יכול להשלים הקביעות שלו ביום, יהיה עליו כמו חוב וישלימונו בלילה¹⁸.

וכתבו האחרונים שלעולם קודם שיצא מביהמ"ד שחרית אפילו אם אירע לו אונס שלא יוכל ללמוד בקביעות, ילמוד עכ"פ פסוק אחד או הלכה אחת¹⁹.

וכשלומד רק מעט, נכון שעיקר למודו יהיה בהלכות שידע איך להתנהג למעשה²⁰. ואפילו אברך שלומד בכולל ראוי שילמד אפילו הלכה או פסוק קודם שייצא מביהמ"ד.

הדרן עלך ואלו מגלחין

הדרן עלך ואלו מגלחין וסליקא לה מסכת מועד קטן

ברוך אל עליון בסיימנו לימוד מסכתא זו בששון

יראה אל אלהים בעיון, יזכנו אל עליון.

לראות מהרה בשמחה

בעלותינו להביא ראיה וחגיגה.

לשמור המועד ללא חשש האבד

¹⁸ מ"ב שם ד

¹⁹ מ"ב שם ד

²⁰ מ"ב שם ט

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

לראות בנחמה בבלע קול נהי ובכיה.
בלע המות לנצח במחית דמעה מעל כל פנים,
לעמוד לגורלינו לקץ הימין.
ללכת מגן עדן לכסא הכבוד
לטייל בכל מתיבות עליונות ותחתונות.
ליהנות מזיו השכינה, כהולך מבי כנישתא לבי מדרשא.